

KAKTEJE IN SUKULENTE

Glasilo Društva prijateljev kaktej Slovenije

Ljubljana

11. II. 1977

Številka

2

Leto

6

INFORMACIJE DRUŠTVA:

I. Sestanek članov društva bo v petek dne 11. februarja 77 ob 17. uri.

Sestanek upravnega odbora bo istega dne ob 16,30.

Dnevni red :

1. Obvestila društva
2. Letna skupščina: izvolitev upravnega odbora, nadzornega odbora, poročilo predsednika in drugih članov upravnega odbora
3. Predavanje
4. Diapositivi
5. Razno.

II. Izlet München - Augsburg - Stuttgart

Tri dnevni izlet bi po ponudbi podjetja Alpetour stal po cesti 1.600,00 din. V ceni je poleg cene prevoza 2 krat prenočišče in enako tudi večerja. Podrobnosti bo na sestanku povedala tov. Brezarjeva. Na sestanku bomo tudi sprejemali prijave in določili datum izleta.

Člane prosimo, da pošiljajo svoje prispevke za glasilo do 20. vsakega meseca predsedniku društva, ing. Engelbertu Novaku.

Objavljamo tudi št. žiro računa našega društva za vse člane, ki želijo poravnati članarino po položnici.

Št.računa : 50102-678-50727 Društvo prijateljev kaktej Slovenije, Ljubljana, Titova 100.

Ljubitelji kaktusov, sočnic, cvetja ...

Pred vami je glasilo našega društva: Društvo prijateljev kaktej Slovenije (DPKS), ki izhaja že šesto leto. S tem glasilom edinega društva te vrste v Jugoslaviji, ki uspešno deluje že več kot sedem let, skušamo združiti vse ljubitelje eksotičnih rastlin in narave ter jih s kvalitetnimi članki še dodatno seznaniti s temi nenavadnimi rastlinami.

V kolikor še niste član našega društva, pa bi želeli ponovno postati, plačajte po priloženi položnici članarino 80,00 din oziroma 30,00 din za dijake in študente. Vsak novi član dobi brezplačno dva oziroma en kaktus. Poleg mesečnega glasila vas čaka še kup drugih ugodnosti. Želite semena, lepe kaktuse, lončke, informacije, navodila. Želite gledati kvalitetne diapositive, poslušati predavanja, potovati po domovini in tujini... Oglasite se kdaj na našem sestanku, ki je vsak drugi petek v mesecu.

ŠE O POIMENOVANJU KAKTEJ.

S svojim člankom o poimenovanju kaktej sem precej razburkala duhove. Razprava za in proti slovenskim imenom je bila kar dovolj živahna. Ker so bila mnenja deljena, bom v prihodnjih številkah biltena pričela objavlјati slovenska imena po omenjeni Vardjanovi knjigi in sicer po botanični razdelitvi kaktej na robove in vrste.

Pripominjam, da s svojim pisanjem nisem imela niti najmanjšega namena zmanjševati pomen in potrebo latinskih imen za vsakogar, ki hoče kakteje res poznati, še manj pa komu soliti pamet. Veseli pa me, da se mi je posrečilo spraviti iz mrtvila naš sestanek, da je bila razprava glasna in živahna, da je tema zanimala vse navzoče.

Na tak način bi morali obravnavati še marsikak problem, pa bi bili naši sestanki dosti bolj živahni in plodnejši.

Brežar Marija

IZBOLJŠANJE POGOJEV PRI GOJITVI SOČNIC
- nadaljevanje

2. Z r a č e n j e

Skoraj pol leta so v rastlinjakih in topnih gredah dokaj viške temperature. Zrak se segreva tako dolgo, da je razlika v temperaturi med rastlinjakom in na prostem tako velika, da se toplota odvaja od zunanjih sten in strehe z konvekcijo /to je gibanjem odn. dviganjem segretega zraka, ta je pri višji temperaturi lažji/ in s sevanjem. V rastlinjaku je v tem primeru temp. 55°C in tudi več /sam sem izmeril tudi preko 60° . Danes vemo, da je maksimalna temp., ki jo rastline še prenesajo 45 do 50°C . Pri višji temp. koagulirajo vse beljakovine, tudi rastlinske. Vendar moram omeniti ob tej priliki tudi spodnjo najnižjo temperaturo, ta pa je $+5^{\circ}\text{C}$, pri nižji temp. se rastline prehladijo ali celo odmrejo, seveda pa velja ta temp. le za dobo rasti, v času ko korenine počivajo /npr. večina kaktej pozimi!/ je lahko ta temp. tudi nekoliko nižja.

Količina toplote, ki preide skozi steklo rastlinjaka, je po meritvah v Hollandiji in severni Nemčiji okoli $600 \text{ Kcal}/\text{h}, \text{m}^2$, pri nas je seveda še več, ta količina toplote je 2 do 3 krat večja, kot je potrebna za ogrevanje pozimi. Zaradi tako velike količine toplote naraste toliko tudi temp. v rastlinjaku in v topnih gredah.

Rastlinjaka ne moremo primerjati z masivnimi stavbami, steklena streha in stene akumulirajo le nepomembne količine toplote, minimalna je tudi toplotna izolacija. Zaradi tega se pozna sprememba temp. v primerjavi z zunanjimi pri majhnih rastlinjakih že v 5 minutah. Na te spremembe vpliva tudi veter, dež in sneg. Temperatura tudi zelo niha pri večkratnih spremembah sonce-oblačnost.

Danes tudi vemo, da je za dobro rast potrebna vsaj do neke mere konstantna temperatura. Stalno občutno nihanje temp. ne odgovarja naravnemu okolju. Eden izmed glavnih problemov rastlinjakov je odvod odvišne toplote. Na žalost je ta problem pri majhnih rastlinjakih težko izvedljiv. Zračenje je najbolj razširjen in tudi najcenejši način za znižanje temperature. To gre relativno hitro, ker lahko zrak vskladišči (akumulira) zaradi majhne specifične toplote le malo toplote.

Vendar ima zračenje tudi negativne posledice. Zniža se sicer temperatura zraka, temp. rastlin pa le malo, razen tega pade s temp. zraka tudi koncentracija za asimilacijo potrebnega ogljikovega dioksida.

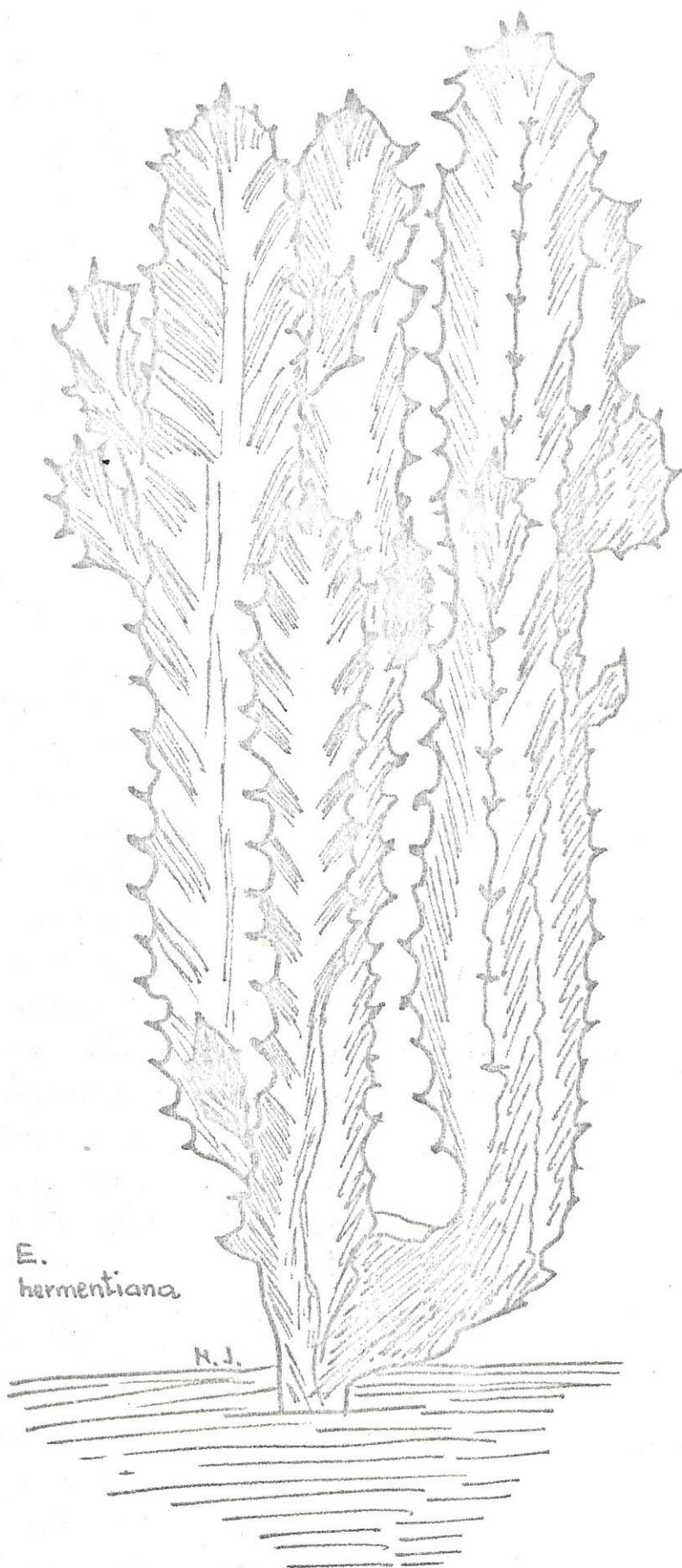
V zadnjih letih so izboljšali naprave za zračenje, povečali so odprtine in vse več uporabljajo tudi ventilatorje. Poleti je zrak zelo vroč in suh. Takrat tudi super zračenje ni idealno za večino rastlin. Zračenje je torej le nekaka zasilna zavora, ki jo moramo potegniti le takrat, če drugi ukrepi ne zadostujejo za znižanje temperature. Na vprašanje, kaj naj storimo, da bi znižali temp. v rastlinjakih, imamo dva odgovora: zunanje senčenje in ohlajevanje z izhlapevanjem vode. Oba načina sta tehnično zamotana in delujeta z znatno zakasnitvijo. Če izvzamemo velike rastlinjake, pri katerih lahko premaknemo celo streho odn. stene, lahko za male rastlinjake uporabimo le kompromis: zračenje, senčenje, močnejše zalivanje in polivanje poti z vodo.

Prihodnjič nadaljevanje: 3. z r a č n a v l a g a.

inž. Engelbert Novak

Vse člane, ki do 15.2.1977 ne bodo poravnali članarine, obveščamo, da jim žal ne bomo mogli več pošiljati glásila.
Zato vas ob tej priliki prosimo, da tudi vi izpolnite svojo člansko dolžnost.

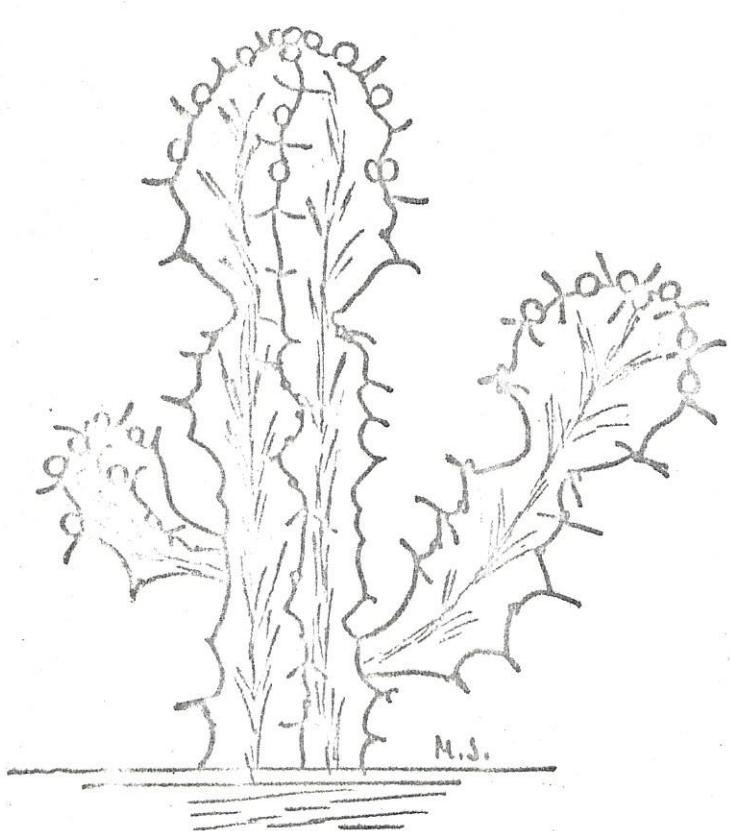
Uredništvo

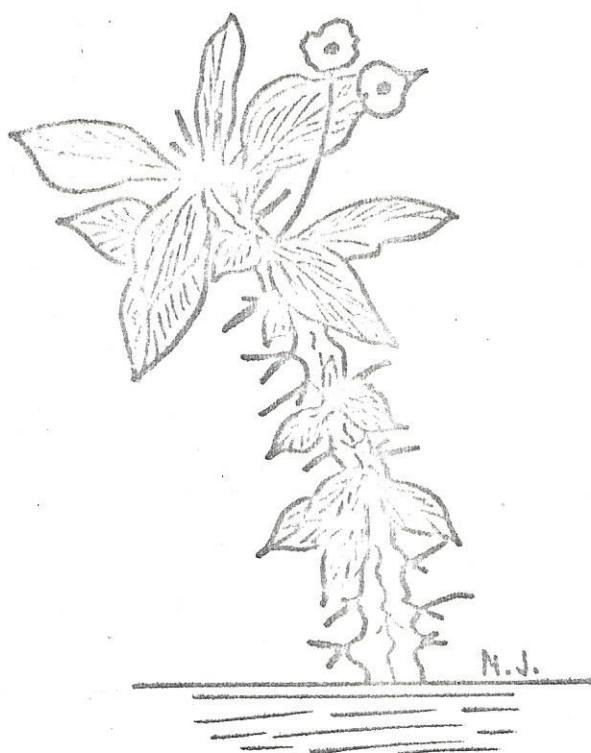
MLEČKI - EUFORBIJE
Družina Euphorbiaceae

Marsikomu se je že primerilo, da je zamenjal euforbijo s kaktusom. To se mu je lahko zgodilo zaradi slabega poznavanja sukulentov, še bolj verjetno pa zaradi velike podobnosti med nekaterimi euforbijami in določenimi kaktusi. Sorodnost oblik ni naključna ampak je posledica podobnih rastnih pogojev v svoji domovini. Domovina mlečkov je predvsem Afrika, Madagaskar, Indija in Ceylon. Vroče in suho podnebje je določilo obliko in način življenja teh rastlin. Podobno kot pri kaktusih je tudi pri mlečkih značilna velika varčnost z vodo. Je tako je mogoče, da zdrže brez vode tudi po več mesecov. Zanimivo pa je, da nekatere euforbije celo poženejo zelene liste, da si povečajo površino za fotosintezo. (E. trigona, E. pteroneura, E. splendens). Takšni listi pa istočasno predstavljajo nevarnost za prehitro izsušitev rastline, zato običajno poženejo le ob obilnejši preskrbi z vodo zgodaj spomladi.

Poleg oblik, ki so še najbolj podobne cereusom (E. pseudoechinatus), so nekatere močno razve-

E. pseudocactus

E. splendens

jane, podobne celo grmičevju, nekatere pa imajo celo zelo nenavadne oblike (*E. obesa*, *E. globosa*). V evropskih zbirkah so predvsem iskane počasi rastoče in dekorativne vrste (*E. canariensis*, *E. nesmani* itd.) medtem ko dosežejo v domovini nekatere vrste velikost dreves (*E. alcicornis*, *E. abessinica*). Mlečki imajo ime po mlečnem, belem, lepljivem in hkrati strupenem soku.

Pri večini mlečkov cvetovi niso preveč ugledni. Običajno so rumene ali zelene barve, videti so kot bi bili voščeni. Tu je izjema *E. splendens* in *E. milii* var. *splendens*. Odlikujeta se z živordečimi ali rumenimi cvetovi, katere lahko obdržita preko celega leta. Običajno jih uporabimo tudi kot "napovedovalke vremena", saj se pri visoki zračni vlagi (običajno pred dežjem) izločijo iz cvetnih listov drobne kapljice prozorne tekočine. Večino mlečkov lahko gojimo na prostem dokler ne padejo nočne temperature pod 10° C. Če jih gojimo pod stekлом, jih moramo rahlo senčiti.

Zemlja naj bo podobna kot za kaktuse: to je propustna in z dodatkom opečnega drobirja. Zalivamo jih bolj pogosto kot kaktuse.

Temperatura med zimskim počitkom ne sme pasti pod 10° C. Večino mlečkov razmnožujemo s semenom, nekatere pa lahko tudi z nasušenimi podtaknjenci.

S t r u p v e u f o r b i j a h

Mlečni sok večine euforbij je strupen, zato moramo biti previdni. Posebno nevaren je za oči in rane. Sok nekaterih euforbij lahko povzroči močno zastrupitev ali celo chromitev. Bušmani v jugovzhodni Afriki so uporabljali posušen mleček (lateks) za konice puščic. Sok euforbije virose povzroča chromitev, sok euforbij pseudocactus in E. neglecte pa hude poškodbe prebavnih organov, če ga zaužijemo. Zaužit sok že v majhnih količinah povzroči smrt v manj kot eni uri. Običajno pregrize steno želodca. Strupena snov v mlečku je euphorbon še neznane sestave. Sicer pa se ne bojte euforbij, potrebno pa je malo več pazljivosti.

ing. Peter Jerin

